

VEST Z ITALIJANSKEGA BOJIŠČA.

Tovariš Vilko Mazi, kadet v nekem domobranskem pp., nam piše z italijanskega bojišča z dne 7. t. m.:

Dragi tovariši!

Iskrena hvala za dopisnico z dne 31. V.! Prejel sem jo po sijajnem jurišu, ki ga je povzel naš bataljon dne 3. t. m. opoldne na poslednji laški hrib, ki nam je še zapiral pot in pogled v nepregledno bujno ravan. Z malimi izgubami smo zaplenili 3 strojne puške, 2 topa (15 cm), veliko množino provianta in orodja ter 1500 ujetnikov. Ostale smo pobili. Rešiti se ni mogel nihče, ker so branili robove, odkoder padajo navpične stene nad 1000 m globoko v dolino. Pri nekem padlem stotniku smo dobili Cadornovo povelje, kjer pravi, da je na te robove postaviti najboljše čete s prepričanjem, da jih bodo branile do zadnjega moža, da ne bo sovražnik odtoč poplavljen solnčne ravnine. Vsakega bojazljivca da je brez vsake preiskave na mestu ustreliti! — Zdaj gledam od tu velikansko ravan. Vincenzo vidim že s prostimi očmi. Tja gre naša pot! Bog daj srečo! Na zdaj! Pozdravljam iskreno vse, ki so z nami!

Veseleč se tega poročila našega vrlega junaka, ključemo njemu in njegovim hrabrim borcem, sinovom slovenskega naroda: Naprej! Z vami sreča junaška!

PROROK NESREČE.

Kot pravi prorok nesreče se je oglasil Italijan, profesor Sinigaglia v romunskem listu »Opmia«. Ne odreka italijanskega narodnega čuta, ali njegov članek izzveneva vendar v resno svarilo na naslov italijanskega naroda. Sinigaglia pripoveduje, kako je že pred italijansko napovedjo vojne opozarjal italijansko vladno na možnost katastrofe. Pa tudi če bi bila vojna sreča naklonjena Italijanom, ne veruje, da bi pridobitve odgovarjale vsem žrtvam. Italija se bori za prisvojitve irendističnega ozemlja okroglo 24.000 kvadratnih kilometrov z 800.000 Italijanov, ali dobila bi tudi tri milijone Neitalijanov, ki bi tvorili trajno nevarnost zanjo. Italija je izdala dosedaj pet milijard in doprinesla ogromnih žrtev v krvi. Čemu? Da osvobodi 800.000 — avstrijskih Italijanov! (Ta trditve Sinigaglie ne odgovarja sicer resnici v polni meri, po velikem delu pa že. Op. ured.) Razpravljajoč o militarističnih operacijah, pravi Sinigaglia, da Avstrijci prekašajo Italijane. Navajeni so boja, so fizično utrjeni in se laglje prilagode klimatičnim gorskim razmeram, nego pa Italijani. Blazna misel je bila, da bi Trst iztrgali Avstrijcem. Sinigaglia zaključuje: Ali se v Italiji še ni zbudila pamet? S solzami v očeh si mora reči vsak Italijan: Bojim se, da je prepozno!

ENOTNA NEMŠKA SVOBODOMISELNA STRANKA.

Korespondenčni urad: Predstojništvo nemškega »Nationalverbanda« se je 30. maja posvetovalo o ustanovitvi enotne nemške svobodomiselnih stranke. V iste namene se v kratkem času skliče občni zbor »Nationalverbanda«.

VOJNI IZDATKI AVSTRIJE.

Kontrolna komisija za državne dolgove je sedaj obelodanila izkaz o stanju dolgov do konca junija 1915, torej tudi izkaz o državno-finančnih kreditnih operacijah, ki so bile potrebne za preskrbo sredstev za vojno prvih enajstih mesecev. Vojni dolgovi avstrijski so do 30. junija 1915 znašali skupaj 9.49 milijard kron. Od te vsote se je dobilo 4.88 milijard potom vojnih posojil, 4.61 milijard pa se je do-

bilo potom predumov pri bankah. Za pokritje obresti od teh dolgov treba na leto 376.98 milijonov kron. Tem med vojno narejenim dolgovom je pristihi še stare državne dolgove v znesku 13 milijard kron. Veš avstrijski državni dolg je torej znašal koncem junija 1915 okroglo 22 in pol milijarde kron, ki je zanj plačati na leto kakih 890 milijonov kron davka.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

Iz Budimpešte poročajo: V poletnem zasedanju bo državni zbor razpravljaj tudi o šolskih vprašanjih; tako mislijo višje letniške meščanskih šol izpremeniti v poljedelske, obrtne in trgovske tečajje. Učencem nižjih letnikov pa se bo omogočilo prestop na gimnazijo ali realko. Na srednjih šolah pa odpravijo grščino in na njeno mesto uvedejo moderne jezike: francoščino, italijanščino, rumunščino, bolgarščino, srbski ali slovaški jezik. — Ogrski državni zbor je začel s svojim delom dne 7. t. m. — Glavno glasilo ogrske neodvisne stranke »Budapest« piše o ogrski šolski reformi: »Monarhija je hotela civilno upravo v Srbiji v prvi vrsti izročiti madžarskim uradnikom, pa tega ni mogla storiti, ker je le redkokje mogla dobiti madžarskega uradnika, ki bi bil večš srbskemu jeziku v besedi in pisavi. Ko vlada zamenja grščino z narodnostnim jezikom, hoče madžarsko inteligenco oborožiti in napraviti sposobno, da bo s svojimi narodnostmi mogla govoriti v njenem jeziku.«

NARODNOSTNI POKRET V KONGRESNI POLJSKI.

Kakor poročajo časopisi iz kongresne Poljske, se je pričel tam velik narodnostni pokret. Vasi in mesta so tekmoval v praznovanju tretjega maja, obletnice poljske konstitucije. Ob tej priliki so bile nabrane velike vsote za poljsko narodno šolstvo, ki se posebno zaradi prizadevanja poljskih domoljubnih krogov jako živahno razcveta. Društvo poljskih učiteljev v avstrijskem okupacijskem ozemlju je pričelo sedaj izdajati v Lublinu strokovni dvomesecnik »Szkoła Polska«. Vendar bo treba veliko dela, preden se popolnoma uredi vprašanje poljskega narodnega šolstva. — Krakovski »Czas« poroča iz Varšave, da so nemške upravne oblasti dovolile, da začne poljska Šolska Matica zopet delovati. Po vseh krajih, ki so jih zasedle nemške čete, sme ustanavljati svoje podružnice, pa tudi ljudske in srednje šole, čitalnice, knjižnice itd. Nadzorstvo so si pridržale nemške oblasti.

»DANZERS ARMEE-ZEITUNG« ZA PRAVILNA NAZIVANJA KRAJEV.

Imenovani list piše dne 25. maja sledeče: Mi smo v naših uradnih poročilih po pravici zopet uveljavili stara nemška imena v južni Tirolski. Tudi v Albaniji smo odpravili slabo navado, da namesto čisto albanskih imen nič več ne uporabljamo italijanskih ter nič več ne pravimo: Durazzo in Valona, ampak Durz in Vlora. Sedaj je čas, da razširimo to delo pravičnosti tudi na Dalmacijo. V Dalmaciji stanujejo Hrvati in Srbo-Hrvati, v katero ni nikoli prodrli italijanski živelj. Samo na obrežju je zapustilo beneško gospodstvo neznatne ostanke italijanskega plemena. Zader je pretežno jugoslovansko mesto, Šibenik, Split, Dubrovnik, K. Novi, Kotor so skoro čisto slovanska mesta. V vseh krajih uporabljajo edino vratarji v hotelih italijanska imena, dočim prebivalstvo nikoli ne govori Zara, Cattaro, Castelnuovo, Spalato, Ragusa, Sebenico itd.

zastava slave«, ki bodo vojake navduševale in jim podžigale pogum.

Zbirka je lično pisana in na kamenu tiskana. Želim vsega priporočila vredni izdaji, da se razširi povsod: na fronti in doma. Meni je — odkritosrčno povedano — napravila veliko veselje in mi pripravila par ur, v katerih sem mislil le na svojo rojstno deželo v nadi na skorajšnjo srečno vrnitev.

V Pragi, 28. maja 1916.

Zorko Prelovec.

Pokojnemu Francu Čaterju v spomin.

O pokojnem tovarišu in kadetu Francu Čaterju, ki je padel junaške smrti dne 4. maja t. l. na italijanskem bojišču, smo prejeli še te vrstice:

Franc Čater je bil edini sin dokaj imovite posestnice Julijane Čaterjeve na

Z odpravo italijanskih imen v Dalmaciji obsojamo obenem tudi vse falzifikate, ki je z njimi pokušala Italija, da olepša imperialistične zahteve s plaščem nacionalne ideologije.

IZPREMEMBA V ZAKONU O PODPORAH ZA RODOVINE VPOKLICANIH.

Nedavno je izšla cesarska naredba, s katero se zakon o podporah rodovinom vpoklicanih izpreminja glede podpor za pod 8 let stare otroke. Dozdaj so dobili ti otroci 50% tega, kar dobijo nad 8 let stari, sedaj pa bodo dobivali 75%. Vendar pa za rodovine, kjer že 3 člani dobivajo polno podporo, to izboljšanje ne pride v poštev. — Upravno sodišče je razsodilo, da morajo okrajne komisije za podelitev podpor svoje odločbe utemeljevati.

JEZIKOVNO VPRAŠANJE V NEMŠKEM DRŽAVNEM ZBORU.

Nemški državni zbor je razpravljaj o reformi nemškega društvenega zakona. Med drugim je stavil odsek tudi predlog, da naj se takozvani jezikovni paragrafi, ki prepoveduje uporabo nemških jezikov v društvih, črta. Državni tajnik dr. Helfferich je izjavil, da združene nemške vlade tega predloga v sedanjem času ne morejo akceptirati. Vse moči je treba posvetiti vojni in dosegi končne zmage, za reforme pa bo čas po vojni. Navzlic odklonilnemu stališču vlade je državni zbor predlog, da se naj jezikovni paragrafi črta, sprejel z 265 proti 74 glasovom.

PODALJŠANJE OPROSTITVE DO 30. JUNIJA VOJAŠKE SLUŽBE OPROŠČENIH POLJEDELCEV.

Kor. urad: Vojni ministar je na prošnjo poljedelskega ministrstva odredil podaljšanje oprostive vsaj do 30. junija vojaške službe oproščenih poljedelcev, voditeljev poljedelskih gospodarstev in poljedelskih uradnikov do 30. septembra t. l.

DVA MESECA BREZ MESA.

V »Berliner Tagblattu« se zavzema profesor dr. Boas za to, naj se v mesecu juniju in avgustu sploh prepove uživanje mesa, češ, v teh mesecih je dovolj perutnine in divjačine na razpolaganje, a če se ta dva meseca nič mesa ne porabi, da bo potem na jesen mesa dovolj. — Naj povemo ob tej priliki tole zgodbo: Ameriški pisatelj Upton Sinclair je napisal v »Contemporary Review« članek, v katerem pravi: »Deset let sem opazoval boleznin v svoji okolici in sem naposled odkril za nje tajno zdravilo — namreč glad! Sedaj sem popolnoma zdrav. Trpel sem leta in leta na glavobolu, na revmatizmu in drugih boleznih, sedaj sem pa zdrav. Zagrešil sem sto in sto napak, poizkusil vsakovrstna zdravilna sredstva, kar mi je kdo svetoval, a vse je bilo brez uspeha. Nekoč sem se sestel s starejšo damo, ki je bila prejšnja leta jako bolna — zdaj pa je bila zdrava kakor riba v gorski reki. Vprašal sem jo, s kakšnimi zdravili se je zdravila, pa sem zvedel, da s postom. S postom, postom, postom! Post privede človeka k zdravju!« je trdila dama. Prvi dan res da mi ni post dobro storil, toda polagoma sem se mu privadila; post mi ni delal nobene težave. Pred postom sem trpela mnogo na glavobolu, ki pa je v moje veliko začudenje izginil, ko sem se nekaj časa postila. Glavobol je polagoma gnil. In bila sem bolj čila in bolj pripravna za delo, kakor ne vem kaj. — Sinclair se je tudi postil — celih dvanaest dni — pozneje je pil jabolčni sok in pa toplo

Gomilskem, ki silno toguje po njem. Nedavno sta ji umrla edina hčerka in mož, sedaj pa je umrl še njen ljubljenec v cvetju življenja in moči. — Pokojnik je bil rojen l. 1890. na Gomilskem, kjer je obiskaval ljudsko šolo. Pozneje se je šolal v Celju. Naposled pa je dovršil učiteljske v Mariboru. Služboval je potem kot pomožni učitelj na šolah na Braslovcah-Smartnem pri Gornjem Gradu, na Ponikvi ob Juž. žel. in kratko časa na Gomilskem. Bil je izredno simpatične zunanosti in blagega srca. Po svojem skromnem in taktinem vedenju se je vsakomur na prvi hip prikupil. — Padel je dne 4. maja t. l. na jugozapadni fronti ter je bil po junaški smrti odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda. — Vsakdo obžaluje njegovo prerano smrt ter pomiluje njega zapuščenico mamico.

Vrlemu slovenskemu učitelju ostane neminljiv spomin v naših razžaloščenih srcih!

mleko, in kar je na telesni teži izgubil, je naglo dobil nazaj. In čutil se je tako čilega in silnega, kakor še nikdar poprej. — Pisatelj dr. H. Starwing je izdal v Lipskem knjigo »Willst du gesund werden«, v kateri popisuje Sinclairove izkušnje in priporočila — glad! — No, to je vse prav in lepo! Ampak med tem, kar si lahko privoščijo ameriški pisatelj in ameriška dama, in med tem k čemer smo primorani mi navadni in neimoviti ljudje, je precej velika razlika — razlika med prostovoljnimi gladovanjem in med gladovanjem, ki je posledica siromaštva in pomanjkanja. Prvo gladovanje imenujemo lahko — šport, drugo pa — kruto silo žalostnih razmer, ki uničuje milijone otrok in staršev, žen in mož! Kadar je bogatino gladu dovolj, si lahko pomaga; kadar je pa siromaku gladu dovolj, omahne do kosti in mozga izčrpan v — grob. V katero vrsto gladujočih štejeemo učiteljstvo?

SMRTNA OBSODBA.

Kor. urad poroča: Dne 3. junija 1916 je bilo kazensko postopanje proti dr. Karlu Kramaru, dr. Alojziju Rašinu, Vincencu Červinki in Josipu Zamazalu v prvi instanci končano. — Državni poslanec dr. Karl Kramar je bil 21. maja 1915 aretovan in izroččen c. kr. vojaškemu pravdnikstvu na Dunaju, da izvede kazensko postopanje. Začelo se je pravdniško pozvedovalno postopanje zaradi hudodelstva veleizdaje po 58. kaz. zak. in zaradi hudodelstva proti vojni sili države po § 327. vojaškega kaz. zakona in pozneje raztegnjeno tudi na njegovega somišljenika državnega poslanca dr. Alojzija Rašina. Tekom pozvedovalnega postopanja so se pojavili sumljivi momenti proti tajniku časopisa »Narodni Listy«, Vincencu Červinki in proti knjigovodji v Brodku pri Prerovu Josipu Zamazalu zaradi hudodelstva vohunstva raztegnjeno kazensko postopanje tudi na tri osebi. — Po izvršenem poizvedovalnem po § 321. vojaškega kaz. zakona in se je postopanje je c. kr. vojaško pravdnikstvo na Dunaju vložilo proti imenovanim štirim obdolžencem obtožbo z dne 6. oktobra 1915., ki dolži obtoženca dr. Kramara in dr. Rašina hudodelstva veleizdaje in hudodelstva proti vojni sili države po § 58. c. § 59. c. kaz. zak. in § 327. voj. kaz. zak. ter obtoženca Vincenca Červinko in Josipa Zamazala hudodelstva vohunstva po § 321. voj. kaz. zak. — O tej obtožbi se je pred pristojnim c. kr. domobranskim divizijskim sodiščem na Dunaju vršila v času od 6. decembra 1915. do 3. junija 1916. javno glavna obravnava, ki jo je vodil c. kr. nadporočnik-avditor dr. Beutelschmid. Obtožbo je zastopal namestnik c. kr. vojaškega pravdnika c. kr. nadporočnik-avditor dr. Kreminger. Obtoženec dr. Kramar, dr. Rašina in Červinko je zagovarjal odvetnik dr. Körner iz Prage, obtoženca Zamazala odvetnik dr. Levit z Dunaja. — Vojno sodišče je izreklo dne 3. junija 1916 sodbo, s katero so bili vsi štirje obtoženci spoznani v smislu obtožbe za krive in obsojeni na smrt. — Zagovorniki so v imenu obsojencev oglasili ničnostno pritožbo na najvišje domobransko sodišče.

POZOR!

Moški, nosite svoje vojaške dokumente vedno s seboj. Voj. policija večkrat po cesti in v javnih lokalih pregleda civilne osebe, ki se dostikrat ne morejo izkazati o svojem vojaškem razmerju. Zato naj moški, ki še stoji v starosti vojnih zavezancev, vedno nosijo s seboj vojaške dokumente (potrdilo o zglašitvi za prebiranje, črnovojniško legitimacijo, potrdilo o oprostitvi in podobno). Tako bo

MOJA SPREMLJEVALCA.

Na mojega življenja pot dva spremljevalca sta mi dana, ki stražita me vsepovsod, noč bodi ali ura rana... Spremnik mi je ob vsaki strani; Na desnem v črni pajčolan devica bledolčna hodi, z rokó me mrzlo svojo vodi; ob levi: mladec mrkook, zagrnjen v temen havelok... Oba me zreta in — molčita, naj prosim, me ne zapustita... Kdo mi pove, kdo mi pove, kako je gostoma ime? — Devica Žalost je nemila, mladenič pa Obup, njen brat... Ko smrt me pride obiskat, od mene bosta se ločila!...

Janko Leban.